

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: Oponent

Autor/ka práce: Kateřina Kňapová

Název práce: Multikulturalismus a interkulturní uznání v českém kontextu

Vedoucí práce: PhDr. Jan Balon, PhD.

Oponent/tka: Mgr. Jan Šamánek

Navržené hodnocení: Výborně

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Cíle práce a výzkumné otázky jsou autorkou jasně a srozumitelně formulovány. Po přečtení práce se však ptám, zdalo by bývalo nebylo vhodnější zvolit užší, či důkladněji definované výzkumné otázky. Jedná se mi především o otázku „Jak souvisí charakter a struktura české společnosti s postoji a východisky, které jsou přítomny v debatě o interkulturním dialogu.“ Tato má připomínka k definici otázky se odvíjí od směru, jímž se autorka ubírá ve formulaci svých závěrů. Z práce mi totiž není úplně jasné, zda uvedený cíl odkazoval k vystopování odrazů charakteru a struktury české společnosti v debatě o interkulturním dialogu v akademickém prostředí (resp. na stránkách Filosofického časopisu), či k odhalení a popsání specificky českého obecného pohledu na interkulturní dialog a multikulturalismus. Definice dalších otázek a prostor, jenž je věnován rozboru diskuse o uznání v okruhu autorů okolo Filosofického časopisu, nasvědčuje tomu, že jde spíše o první případ. Na druhou stranu nízká míra explicitní reflexe českých specifík přímo v rozboru akademické diskuse a samotný závěr odpovídají spíše druhé definici. Ačkoliv bych uvítal explicitnější vyjádření některých závěrů, domnívám se, že zbylé dvě hlavní otázky byly dostatečně a jasně zodpovězeny. Co se týče rozvržení práce, tak mohu konstatovat, že okruhově je velmi dobře strukturována. Nicméně právě kvůli nejasné definici týkající se toho, jakou roli v textu přesně hrají česká specifika, je pro mě trochu obtížné chápat sled jednotlivých kapitol, což práci ubírá „tah na branku.“

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Autorka se opírá o poměrně rozsáhlý seznam české i cizojazyčné literatury, který i adekvátním způsobem využívá. Ve svém textu prokázala výbornou znalost teoretických východisek, konceptů a pojmů, od nichž se odráží, které používá a jimiž rámuje své vlastní závěry. V tomto ohledu převyšuje bakalářské práce, s nimiž jsem doposud měl možnost se hlouběji seznámit.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Práce je převážně teoretická. Co se týče zacházení s teoretickými zdroji, je - vezmu-li v úvahu, že jde o bakalářskou práci - na vysoké úrovni. Empirická data zde slouží de facto pouze jako ilustrativní materiál umožňující autorce popsat potenciální konfliktní situaci vyvstávající v české společnosti. Jak již jsem předeslal výše, zůstává pro mě otázkou, jakou roli přesně haje rozbor českých charakteristik, v kontextu rozboru diskuse o interkulturním dialogu a multikulturalismu, jemuž je věnována převážná část textu. Pokud se autorka snažila vystopovat odrazy specifického

charakteru a struktury české společnosti ve východiscích autorů účastnících se diskuse ve Filosofickém časopisu (nebo v diskurzu této diskuse), pak v práci postrádám alespoň základní zmínku o metodě tohoto hledání a explicitní demonstrace důkazů, jimiž jsou podloženy závěry. Jestliže bylo cílem autorky popsat specifický český pohled na multikulturní soužití a interkulturní dialog a interpretovat ho za použití teoretických konceptů, pak mi není zřejmé, jaký je metodologický smysl striktního odlišení české akademické diskuse od té zahraniční (ačkoliv zde očividně dochází k silnému dialogu).

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Bakalářská práce má převážně teoretický charakter a od toho se odvíjí i povaha používaných argumentů. Autorka citlivě pracuje s hlavními relevantními teoretickými koncepty a pojmy, což jí umožňuje formulovat silné teoretické argumenty. Vhodně je využito i dostupných výsledků empirických šetření k ilustraci teoretických konceptů, jimž se v práci věnuje. K problému samotného zařazení pasáže věnující se České republice se vyjadřuji jinde.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano. Autorka důsledně pracuje s citacemi a v případech, kdy odkazuje k převzatým tvrzením, to jasně uvádí.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Bakalářská práce je napsána velice čtivě, je jazykově a stylisticky na vysoké úrovni a splňuje všechny formální náležitosti. Autorka citlivě a přehledně pracuje s odkazovým aparátem. Drobný nedostatek, který ale ani nechci zahrnovat do hodnocení, protože se týká spíše čtenářského pohodlí, vidím v absenci grafického odlišení názvů knih a článků uvedených přímo v textu (např. kurzívou). U delších názvů mám já osobně tendenci se ztrácet v tom, co je ještě název díla a co už je pokračování věty.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Oceňuji, že si Kateřina Kňapová vybrala složité a pro část sociologické obce kontroverzní téma, které je velmi obtížné uchopit a systematicky zpracovat, obzvláště na úrovni bakalářské práce. Oceňuji i silné kritické myšlení, jenž ve své práci prokázala. Osobně jsem velmi rád, že jsem na tuto práci narazil.

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

- Můžete konkretizovat Vaši výzkumnou otázku, kterou jsem výše několikrát zmínil („Jak souvisí charakter a struktura české společnosti s postoji a východisky, které jsou přítomny v debatě o interkulturním dialogu.“)? Co jste jí přesně myslela? Hledala jste stopy českých specifik v české akademické diskusi o multikulturalismu a interkulturním dialogu, nebo Vás zajímal jakýsi specificky český přístup k tématům jako je interkulturní dialog či multikulturní soužití?
- V práci několikrát označujete strukturu společnosti v ČR za „zdánlivě“ homogenní, ovšem nejsem si zcela jist, zda chápu, kam pomocí výrazů jako „zdánlivě“, „jeví se jako“, „optičnost“ nebo „obraz“ v souvislosti s homogenitou směřujete. Za nejpravděpodobnější považuji to, že je Vaše tvrzení vztaheno k problematice hranic skupinových/kulturních identit, resp. k otázce subjektivity vnímání hranice toho, kdo stojí uvnitř hranic určité skupiny a kdo už ne (tomu by nasvědčovalo teoretické pozadí práce). Nevím ale, jestli Vám nejde například spíše o problematizaci homogenity jako relevantního ukazatele popisujícího společenskou strukturu (čemuž by nasvědčovaly některé závěry podkapitoly 3.1), nebo zda mýříte ještě jinam. Dále na straně 26 píšete, že pro českou společnost „je charakteristická

vysoká míra „optické homogenity““ Znamená to, že je zde silný nepoměr mezi vnímáním společnosti jako homogenní v kontrastu s reálně existující heterogenitou, nebo že je česká společnost vnímána jako homogenní, ale jde jen o zdání (např. v důsledku výzkumné slepoty vůči určitým kulturním hranicím)? Domnívám se, že by bylo vhodné způsob, jakým pracujete s pojmem homogenity, detailněji popsat, jelikož je patrné, že ono zpochybnění homogenity je zásadní pro formulaci části závěrů. Ostatně, jasnější formulace by dle mého názoru zvýšila „údermost“ těchto závěrů.

- V práci popisujete různé pohledy na interkulturní dialog. Jaký je Váš vlastní pohled?

Celkové hodnocení práce:

Kateřina Kňapová si vybrala složité, kontroverzní a převážně teoretické téma, s nímž se velice dobře vyrovnala a myslím si, že toto je nutné ocenit. Stejně tak je, myslím, potřeba ocenit fakt, že ve své práci vycházela z poměrně širokého spektra české i cizojazyčné (navíc teoreticky náročné a vyžadující hlubší znalost problematiky) literatury, s níž citlivým a adekvátním způsobem pracuje, což jí umožňuje dobrou a jasnou argumentaci. Po teoretické stránce, která v textu převažuje, je bakalářská práce na vysoké úrovni a poskytuje velmi dobrou kritickou reflexi soudobých akademických diskuzí zasazenou do kontextu vývoje současné společnosti. K tomuto bych rád podotknul, že oceňuji autorčinu odvalu postavit práci jako sociálně kritickou. Velice kvalitní je i jazyková a formální stránka textu. Nedostatek spatřuji především v poněkud obecné definici jednoho ze stěžejních cílů. Ta mě osobně (netroufám si tvrdit, že tento posudek je jakkoliv objektivní) silně ztěžuje orientaci v textu a v některých místech mě nut se ptát, kam text přesně směřuje. Dokonce si myslím, že samotná teoretická diskuse přístupů k interkulturnímu dialogu a souvisejícím tématům by mohla být nosná pro celou práci, a to i bez vztažení k českým kulturním charakteristikám. Pokud však autorka dokáže body, které jsem vznesl výše, u obhajoby ozřejmit, navrhuji práci hodnotit jako výbornou.

Datum: 6. června 2012

Podpis:

